

ТАРАКАНОВ М.Л.

канд. екон. наук,
ст. наук. співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ
Французький бульвар, 29, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: tarakanovnikolajleonidovic@gmail.com

Orcid.org/0000-0002-3827-2373

ТОПАЛОВА І.А.

канд. екон. наук,
ст. наук. співроб.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАНУ
Французький б-р, 29 м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: djesi@te.net.ua

Orcid.org/0000-0001-7845-6612

МАКОВЕЄВ А.П.

канд. екон. наук,

Одеський національний політехнічний університет
пр. Шевченка, 1, м. Одеса, Україна, 65044

E-mail: tarakanovnikolajleonidovic@gmail.com

Orcid.org/0000-0002-3827-2374

СКЛАДОВІ ТОВАРОРУХУ ПЛОДООВОЧЕВОЇ ПРОДУКЦІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ЇХ УСУНЕННЯ

Актуальність. Відтворювальний цикл товароруху плодоовочевої продукції складається з виробництва овочів, фруктів, ягід та винограду, їх транспортування, зберігання, переробки, сервісного обслуговування, формування товарних партій, реалізації. В останні часи все більшу увагу звертає на себе проблема узгодження відносин між складовими відтворювального циклу товароруху, розбалансованість яких суттєво гальмує товарообіг ринку та скорочує його результативність. В якості перспективної організаційно-правової форми узгодження відносин між складовими товароруху розглядаються оптові ринки сільськогосподарської продукції, практика створення та функціонування яких обумовила за необхідне їх подальше вдосконалення в напрямках сприяння доступу товаровиробників на споживчі ринки, ліквідації зайвих посередницьких структур, укладання прямих угод між виробниками та продовольчими мережами тощо.

Мета та завдання. Метою статті є визначення проблем організації та функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції і інструментів щодо їх усунення.

Результати. У статті розглянуто перспективи вдосконалення функціонування ринку плодоовочевої продукції. Здійснено діагностику використання каналів просування продукції на споживчі ринки. Визначені типові області розбалансування відносин у відтворювальному циклі товароруху. Надано концептуальне бачення подальшого розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції. Виявлені негативні фактори функціонування оптових ринків та визначено провідна проблема, пов'язана з переважним використанням оптових ринків під роздрібну торгівлю. Надано пропозиції з пріоритетного обслуговування дрібних та середніх товаровиробників, ліквідації зайвих посередницьких структур, стимулювання довгострокових контрактів зі споживачами на постачання оптових партій продукції.

Висновки. За останні декілька років ринок плодоовочевої продукції характеризується негативною тенденцією щодо обсягів та реалізації продукції. Зміна на позитивну тенденцію пов'язана з впровадженням результативного налагоджування відносин між складовими відтворювального циклу товароруху продукції шляхом вдосконалення створення та функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції, в першу чергу сприяння результативної взаємодії дрібних та середніх виробників з оптовими покупцями.

Ключові слова: відтворювальний процес товароруху плодоовочевої продукції, узгодження відносин між складовими товароруху, оптові ринки сільськогосподарської продукції.

TARAKANOV M.L.

Cand. econ sciences, Senior Research Fellow
Institute Of Market Problems And Economic&Ecological Research of the
National Academy Of Sciences Of Ukraine
Frantsuzskiy Boulevard, 29, Odessa, Ukraine
E-mail: tarakanovnikolajleonidovic@gmail.com
Orcid.org/0000-0002-3827-2373

TOPALOVA I.A.

Cand. econ sciences, Senior Research Fellow
Institute of market problems and economic&ecological research NAS of Ukraine
Frantsuzskiy Boulevard, 29, Odessa, Ukraine
E-mail: djesi@te.net.ua
Orcid.org/0000-0001-7845-6612

MAKOVEEV A.P.

Cand. econ sciences,
Odessa National Polytechnic University
Ave Shevchenko, 1, Odessa, Ukraine, 65044
E-mail: tarakanovnikolajleonidovic@gmail.com
Orcid.org/0000-0002-3827-2374

WAREHOUSE TO FRIED VEHICLE PRODUCTS: THE PROBLEMS OF THIS INTRUSIONS

Topicality. The reproductive cycle of commodity roots of the fruit and vegetable production consists of the production of vegetables, fruits, berries and grapes, their transportation, storage, processing, service, formation of commodity lots, sales. In recent times, more and more attention is being paid to the problem of harmonization of relations between components of the reproductive cycle of commodity movements, the imbalance of which significantly inhibits the flow of goods in the market and reduces its productivity to 50%. Wholesale markets of agricultural products have considered as a promising organizational and legal form of commodity trading balancing. According to the current law, the functions of the wholesale markets for agricultural products are to promote access to consumer markets, eliminate excessive intermediary structures, conclude direct agreements between producers and food supply networks, etc.

Aim and tasks. The purpose of the article is to determine the priority measures to increase the impact of wholesale markets for agricultural products on balancing the components of the commodity market of fruit and vegetable products.

Research results. The article considers the prospects of improving the functioning of the market of produce and produce through the integration of producers of products with wholesale buyers. The typical areas of the imbalance of relations in the reproductive cycle of commodity roots of the fruit and vegetable production have determined. Diagnostics of use of channels of promotion of fruit and vegetable products to consumer markets have carried out. The conceptual vision of further development of wholesale markets of agricultural products has given. The negative factors of the functioning of wholesale markets have revealed and the leading problem connected with the prevailing functioning of retail trade is determined. The proposals of priority service of small and medium-commodity producers, liquidation of superfluous intermediary structures, conclusion of direct agreements between producers and wholesale buyers have developed.

Conclusions. Over the past few years, the market for fruit and vegetable products has a negative tendency. Changing it to a positive is largely due to the introduction of balancing mechanisms between the components of the reproductive cycle of commodity products. As one of the leading organizational and legal forms, it is necessary to consider the wholesale markets of agricultural products, which should ensure the effective interaction of small producers with wholesale consumers.

Key words: the reproductive process of the commodity market of the fruit and vegetable production, balancing of constituent commodities, the wholesale market of agricultural products.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

Відтворювальний цикл товароруху плодоовочевої продукції складається з виробництва овочів, фруктів, ягід та винограду, їх транспортування, зберігання, переробки, сервісного обслуговування, формування товарних партій, реалізації. В останні часи все більшу увагу звертає на себе проблема узгодження відносин між складовими відтворювального циклу товароруху, розбалансованість яких, за оцінками аналітиків, суттєво гальмує товарообіг на ринку та скорочує його результативність [1,

60]. В якості перспективної організаційно-правової форми балансування товароруку розглядаються оптові ринки сільськогосподарської продукції (ОРСП). Згідно діючого Закону функції ОРСП полягають в сприянні доступу продукції на споживчі ринки, ліквідації зайвих посередницьких структур, укладання прямих угод між виробниками та продовольчими мережами тощо [2]. Збут товарів через ОРСП створює умови для підвищення закупівельних цін на плодоовочеву продукцію в результаті задоволення продовольчих мереж відносно обсягів товарних партій, строків, періодичності постачань ін. Дотримання цих умов сприяє збільшенню споживчих цін на продукцію, а рівномірне її постачання в результаті якісного збереження додатково підвищує доходи виробників. Крім того суттєва роль ОРСП у вирішенні соціальних проблем сільських громад: у створенні додаткових робочих місць, розвитку фермерських господарств, зростанні доходів та купівельної спроможності населення тощо.

В той же час практика останніх років показала, що ОРСП в повній мірі не вирішують поставлені перед ними завдання [3]. Зокрема, залишається проблема, пов'язана з переважним використанням ринків під роздрібну торгівлю незважаючи на норму Закону, згідно якої ОРСП призначені для здійснення операцій з оптовими партіями продукції [3]. Відсутність в необхідній кількості оптових покупців призводить до перебільшення термінів перебування продукції на ОРСП, що, в свою чергу, скорочує інтерес виробників до користування ОРСП та гальмує відтворювальний процес. Ситуація, що склалась, передбачає переосмислення подальшого розвитку оптових ринків в напрямку посилення заходів з їх державного регулювання в якості провідних ланок товароруку плодоовочевої продукції.

Аналіз останніх публікацій з даної проблеми. Дослідженню відтворювальних процесів на аграрних ринках, обґрунтуванню перспективних організаційно-правових форм розвитку оптової торгівлі присвячено наукові роботи В.М. Лисюка [4, с. 150-159], Н.А. Грецької [5, с. 50-56], Р.Я. Корінця [6, с. 75-81], Ю.П. Кашуби [7, с. 57-61], Ф.В. Горбонос [8, с. 108-120] та ряду інших науковців.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Одне з головних проблемних питань в процесі товароруку плодоовочевої продукції пов'язане з запровадженням інструментів пріоритетної реалізації оптових партій продукції дрібних виробників, частка яких в загальному обсязі виробництва більшості номенклатурних позицій дорівнює 70 % і більше [9, с. 96]. Першочергове вирішення даного питання обумовлено тим, що дрібні товаровиробники в переважній своїй більшості не забезпечені плодоовочесховищами. Вони не мають доступу до сучасних технологій з сортування, пакування, маркування продукції, формування оптових товарних партій, що суттєво знижує результативність відтворювального процесу. В той же час завдяки централізації обслуговування клієнтів розрив між крупними та дрібними постачальниками продукції в кінцевій ціні товару нівелюється на користь останніх. Тому заявлені в «Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки» заходи щодо збільшення частки фермерських господарств у виробництві валової продукції сільського господарства [10], на нашу думку, потребують доповнення організаційно-економічними та правовими інструментами, які будуть сприяти усуненню перешкод у процесі товароруку плодоовочевої продукції дрібних товаровиробників.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є визначення проблем організації та функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції і визначення інструментів щодо їх усунення.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Проведений аналіз створення та подальшого функціонування ОРСП свідчить про вкрай суперечливий та неоднозначний характер даного процесу, що, в першу чергу, негативно відбивається на дрібно товарній клієнтській базі. Ситуація обумовлена відсутністю на законодавчому рівні закріпленого за ОРСП пріоритету у наданні послуг дрібним клієнтам, відсутністю впливу на узгодження типових областей розбалансування відносин між складовими товароруку плодоовочевої продукції (табл. 1), відсутністю уніфікованих правил здійснення оптової торгівлі та ін.

В результаті дрібні товаровиробники не спроможні в необхідному обсязі використовувати найбільш прибуткові канали просування продукції на ринок (табл. 2).

Канал реалізації продукції через посередників в період збирання врожаю та канал постачань на переробні підприємства - поширена форма товароруку. Їх розвиток обумовлено необхідністю швидкого повернення вкладених фермерами коштів у виращування продукції.

Типові області розбалансування відносин у відтворювальному циклі товароруху плодоовочевої продукції

№	Області розбалансування відносин	Ознаки виокремлення
1.	Витрати на відтворювальний цикл товароруху продукції	
	Часові витрати	Недотримання нормативів з термінів постачань продукції
	Витрати, пов'язані з чисельністю складових товароруху	Наявність зайвих посередницьких ланок в структурі товароруху
	Витрати, пов'язані з рівнем централізації товарних потоків	Переважання дрібно товарних постачань продукції, обмежена частка збірних товарних партій
2.	Доступність до послуг з обслуговування товароруху продукції	
	Умови доступу до послуг з обслуговування товароруху продукції	Відсутність рівних можливостей з користування послугами дрібних та крупних товаровиробників
3.	Відповідність товароруху характеристикам ринку	
	а) до ознаки ринку масового попиту:	
	періодичне виникнення невідповідності попиту та пропозицій;	відсутність ланки з прогнозування попиту на продукцію;
	б) до змін в параметрах ринку:	
	до змін, обумовлених заходами державного регулювання ринку;	відсутність механізмів адаптації заходам державного регулювання ринку;
	до змін у товарних межах ринку;	відсутність інструментів гнучкої адаптації виробників до цінових коливань на ринку (відсутність доступу до інформації з кон'юнктури ринку тощо).
	до змін у географічних межах ринку	відсутність інструментів гнучкої адаптації дрібних виробників до коливань географічних меж ринку (відсутність доступу до інформації з кон'юнктури ринку тощо).

Таблиця 2

Типові канали товароруху плодоовочевої продукції дрібних товаровиробників

№п/п	Канали	Усереднена частка, %
1.	«З поля» через посередників	50
2.	Власний вивіз на продовольчі ринки	30
3.	На переробні підприємства	15
4.	Через торговельні мережі (супермаркети)	3
5.	Експортні постачання	2
6.	Разом	100

Товаровиробники активно користуються цими каналами, тому що не мають можливостей якісного збереження продукції, її пакування та наступного рівномірного збуту впродовж сезону реалізації. Недоліками каналів є заниження закупівельної ціни продукції в зв'язку з стислими термінами реалізації, обмеженими періодом збирання врожаю. Одночасно поширено використання каналу реалізації продукції власним вивозом на продовольчі ринки. В першу чергу, це стосується фермерів, господарства яких розташовані поблизу великих міст. Ціна на таких ринках є вищою в середньому на 10-15% у порівнянні з реалізацією продукції через попередні канали.

Стримуючим фактором виступає обмеження з обсягів постачань продукції на ринок. Решта найбільш прибуткових каналів (експорт та постачання до супермаркетів) не отримала суттєвого розвитку у зв'язку з посиленими вимогами до умов постачань: строків, обсягів, періодичності, вимог пакування, калібрування продукції тощо, які дрібним товаровиробникам складно виконати.

На ситуацію, яка склалась впливають негативні фактори загального характеру, серед яких слід відокремити такі:

1. Відсутність при їх організації переліку критеріїв, за якими слід надавати статус ОРСП. Актуальність питання підтверджується прикладами безпідставного відхилення заявок засновників ринків щодо надання статусу ОРСП (наприклад, відхилення у такий спосіб дозволу на будівництво оптового ринку «Гермес» в Одеській області).

2. Складнощі із фінансуванням проектів створення ринків. Будівництво повномасштабного оптового ринку тільки на початковому етапі потребує до 150 млн. грн. При цьому термін окупності інвестиційних проектів становить від 8 до 10 років, а вартість залучених кредитних ресурсів коливається від 20 % до 25% річних [11, с. 20]. При такій ситуації інвестори виявляють стриману зацікавленість до реалізації проектів таких масштабів.

3. Питання контролю і підтримки зі сторони центральних та місцевих органів виконавчої влади процесу створення ОРСП, який фактично не здійснюється. Дана ситуація не в останню чергу обумовлена відсутністю державної частки власності у капіталі учасників ОРСП не зважаючи на те, що відповідно Постанови Кабінету Міністрів № 893 від 29 вересня 2010 р. кошти з Стабілізаційного фонду держбюджету кожний рік на незворотній основі виділялись на підтримку ринків [12].

Серед негативних факторів, пов'язаних з функціонуванням ОРСП, слід відокремити:

1. По-перше, переважання торгівлі в роздріб незважаючи на чітке визначення норми Закону, відповідно до якої вони мають надавати послуги з оптової торгівлі [13]. З початку функціонування ринків відступ від норми Закону був зроблено свідомо, щоб забезпечити успішний їх старт. Але така ситуація існує до теперішнього часу. Обмеженість оптових закупівель через ОРСП призводить до збільшення термінів перебування продукції на ринках, скороченню інтересу з боку виробників до користування послугами ОРСП. Зокрема це відбувається на фінансовому стані ОРСП (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка чистого прибутку окремих ОРСП України за 2012-2016 рр., тис. грн.

№ п/п	Назва ОРСП	Чистий прибуток (збиток)				
		2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
1.	ОРСП «Шувар», м. Львів	-2372	4524	8071	5643	13435
2.	ОРСП «Столичний», м. Київ	-5234	-3524	-3890	-5845	-5341
3.	ОРСП «Азовський», м. Маріуполь	-1039	-1811	-3428	-249	-5513
4.	ОРСП «Ясіноватський», м. Донецьк	-8784	-	-	-	-

За даними [14, с. 7].

Як видно з таблиці 3, за період 2012-2016 рр. більшість ОРСП, які отримали відповідний статус (за виключенням ОРСП «Шувар») працює зі збитками, що викликає багато запитань, в тому числі стосовно корупції. Як відомо, корупція виникає там, де є для цього можливість, наприклад у випадку коли є готівковий обіг, а саме: роздрібна торгівля створює для цього сприятливі умови. Ось чому автори вважають за необхідне обмежити роздрібну торгівлю на ОРСП;

2. По-друге, це домінування у споживчому секторі плодоовочевого ринку крупних роздрібних мереж, які сформували власні канали постачань від провідних товаровиробників. Поява додаткових посередників у вигляді ОРСП їм не потрібна. Так, кожний супермаркет в мережі «Таврія-В» в середньому користується прямими поставками лише декількох виробників овочевої продукції. Приблизна тенденція спостерігається в мережах «АТБ», «Сільпо» та ін. Дана ситуація насторожує, тому що вона сприяє передачі «повноважень і відповідальності» щодо забезпечення продовольчої безпеки, по крайній мірі в регіонах, невеликій кількості крупних компаній – виробників плодоовочевої продукції.

3. По-третє, звертає увагу функціонування ОРСП у формі ТОВ (де доволі незначна кількість дрібних товаровиробників). Дана ситуація призвела до того, що сільські громади, значну чисельність яких складають дрібні виробники, і які розташовані поблизу ОРСП, не мають частки в статутному капіталі власників ОРСП в якості засновників. В результаті вони не спроможні впливати на діяльність оптових ринків, зокрема, на встановлення тарифів з надання послуг, враховуючи різний масштаб користувачів: дрібних, середніх, крупних.

Отже, проблема, що досліджується, передбачає запровадження комплексу заходів нормативно-правового, фінансово-економічного, управлінського та організаційного характеру, основна мета яких має полягати в усуненні «відтворювального розриву», який склався між товаровиробниками, в першу чергу дрібними, та покупцями по поводу збільшення частки оптової торгівлі в системі товароруку продукції. Комплекс заходів передбачає запровадження інструментів як загального характеру, так і інструментів, притаманних етапам створення та функціонування ОРСП.

Інструменти загального характеру передбачають:

а) відновлення фінансування Державної цільової Програми створення та функціонування ОРСП з її доопрацюванням у визначенні пріоритетних об'єктів бюджетної підтримки (державних

лабораторій з контролю якості продукції, проектних рішень до вимог дрібних клієнтів, умов залучення приватного, зокрема іноземного капіталу в ОРСП тощо);

б) доопрацювання Закону України «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» відносно: отримання прав державної власності в капіталі ОРСП у відповідності з обсягами бюджетних коштів, спрямованих на підтримку створення ОРСП; регламентування повноважень центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо участі та відповідальності за створення та функціонування ОРСП; критеріїв визначення місць розміщення ОРСП; розширення переліку послуг ОРСП (надання логістичних послуг, послуг з правового обслуговування клієнтів); входження ОРСП в міжнародні асоціації з оптової торгівлі; створення сприятливих умов для залучення приватного капіталу та міжнародних фінансових організацій у розбудову ОРСП (звільнення від місцевого оподаткування частки інвестицій, які спрямовані на інфраструктурний розвиток ринків; безмитне ввезення на територію України спеціального обладнання та матеріалів, необхідних для розбудови ОРСП за умов відсутності їх виробництва в країні);

в) включення ОРСП в законодавче поле з забезпечення продовольчої безпеки країни в якості провідного суб'єкта, який має усунути втрати продукції через її якісне збереження, скорочення частки плодоовочевої продукції що імпортується шляхом заміни на вітчизняну продукцію тощо.

Інструменти зі створення ОРСП мають включати:

а) визначення критеріїв надання статусу ОРСП, які мають бути спрямовані на пріоритетний розвиток оптової торгівлі (не менше 50% з наступним її збільшенням);

б) розробку та впровадження підзаконних нормативних актів з регламентації дій місцевих органів виконавчої влади відносно контролю та регулювання створення ОРСП, зокрема створення тимчасових комісій з нагляду за реалізацією проектів з залученням представників місцевих громадських організацій, представників асоціацій товаровиробників, інших зацікавлених осіб з наступними повноваженнями:

- затвердження місць розташування виробничих ділянок під забудову ОРСП;
- зміни цільового призначення земельних ділянок у випадках, коли вони розташовані на землях сільськогосподарського призначення:

- розробки уніфікованих форм збору інформації та звітності за процесом розбудови ОРСП;
- розгляду та погодження генерального плану забудови ОРСП;
- інформаційної підтримки створення ОРСП, проведення круглих столів з залученням фахівців з даної проблеми;

в) створення плодоовочесховищ загального користування (для дрібних клієнтів такі плодоовочесховища створюють можливість гнучкого використання складських потужностей у відповідності до різних термінів, обсягів та номенклатури зберігання продукції) [15, с. 44].

Пропозиції щодо вдосконалення функціонування ОРСП передбачають:

а) посилення норми Закону про обмеження роздрібних операцій з купівлі-продажу плодоовочевої та іншої продукції, яка реалізується через ОРСП, шляхом включення до цієї норми адміністративних заходів у випадках позанормативних обсягів торгівлі в роздріб;

б) встановлення граничного терміну знаходження продукції на ОРСП до укладання угод з оптовими покупцями, після якого платня за послуги має зменшуватись;

в) організацію планування товарних поставок шляхом визначення «коридорів» з найбільш ймовірних обсягів та термінів поставок [16, с. 32] (зараз в загальній практиці планування отримали переважне використання заходи, які враховують ступень перехресного впливу споживчого попиту однієї групи товарів на іншу, спосіб викладання товару на полицях магазинів тощо, при якому неминуче виникають диспропорції між планом і реальністю, які намагаються коректувати регулюванням цін, знижками на продукцію та ін., що часто ускладнює прийняття обґрунтованих комерційних рішень);

г) стимулювання довгострокових контрактів зі споживачами на постачання оптових партій продукції (в якості одного з інструментів стимулювання довгострокових контрактів пропонується передбачити в Законі про оптові ринки норму, яка надасть можливість використовувати учасникам угод логотип ОРСП за умов встановлення мінімального терміна дії угод не менше трьох років, що в свою чергу посилить мотивацію ОРСП до відповідального ставлення з обслуговування клієнтури).

Висновки та перспективи подальших досліджень. За останні декілька років ринок плодоовочевої продукції характеризується негативною тенденцією скорочення ділової активності по переважній більшості номенклатурних позицій. Зміна негативної тенденції на позитивну в значній мірі пов'язана з впровадженням механізмів балансування відносин між складовими відтворювального циклу товароруку продукції. В якості однієї з провідних організаційно-правових

форм вирішення даної проблеми необхідно розглядати ОРСП, які повинні забезпечити результативну взаємодію дрібних виробників з оптовими споживачами.

В процесі подальшої роботи ОРСП необхідно враховувати та уникати негативні тенденції з функціонування ринків, що потребує розробки та запровадження додаткових заходів у напрямку постійного моніторингу функціонування ОРСП, посилення їх впливу на активізацію зовнішньоекономічних зв'язків, більш плідну взаємодію з науковими установами тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шмаглий Е.Б. Плодоовощной сектор Украины: факторы развития и приоритеты роста / Е.Б. Шмаглий // Экономика Украины. – 2015. - № 5 (634). – С. 52-68.
2. Закон України від 18 лютого 2009 р. № 51 «Про оптові ринки сільськогосподарської продукції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1561-17&p=1326213140112791>
3. Тарасова Н. Оптовые рынки сельхозпродукции: торговля убытками. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.domik.ua/novosti/optovye-rynki-torg-ubytkami-n171162.html>
4. Лисюк В.М. Стратегія розвитку оптових ринків в Україні / В.М. Лисюк // Економічні інновації: Зб. наук. праць. – ІПРЕД НАН України, Одеса. - 2011. – Вип. 43. – С.150 - 159.
5. Грецька Н.А. Розбудова та функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні / Н.А. Грецька // Економіка АПК. – 2013. - № 11. – С. 50-56.
6. Корінець Р.Я. Про діяльність асоціації оптових ринків сільськогосподарської продукції / Р.Я. Корінець // Економіка АПК. – 2011. – № 9. – С. 75 – 81.
7. Кашуба Ю.П. Регіональні оптові ринки сільськогосподарської продукції / Ю.П. Кашуба, Я.С. Янишин // Економіка АПК. – 2012 – № 2. – С. 57-61.
8. Горбонос Ф.В. Організаційно-функціональна модель оптового ринку сільськогосподарської продукції на локальному рівні / Ф.В. Горбонос, Н.Ф. Павленчик, А.О. Павленчик, І.О. Корчинський // Економіка АПК. – 2009. – № 7. – С. 108-120.
9. Статистичний щорічник Одеської області за 2015 рік // Одеса: Головне управління статистики в Одеській області, 2016.- 551 с.
10. Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/node/24600>
11. Малиновский С. Овощеводство. - 2013. - №2(98). – С. 20-21.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 р. № 693 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки для створення оптових ринків сільськогосподарської продукції». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.microsoft.com/genuine/downloads/validate.aspx?PartnerID=108>.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 1999 р. № 997 «Про оптові продовольчі ринки» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=997-99-%EF>
14. Грецька Н.А. Регулювання розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції / Н.А. Грецька // Автореф. на здобуття наук. ступеню канд. економ. наук. – К.: Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної Академії наук України». – 2017. – 20 с.
15. Гураль Л. Что нам стоит склад построить: группа компаний FIM Group – первопроходцы украинского складского девелопмента // Транспорт і логістика. – 2006. – № 9-10. – С. 42-45.
16. Тараканов М.Л. Логістичний фактор формування доданої вартості в системі товарних ринків / М.Л. Тараканов, А.П. Маковеев // Економіка: реалії часу. – 2015. -№ 2. – С 28 – 33.

REFERENCE

1. Shmahlyy, E.B. (2015). Plodoovoshchnoy sektor Ukrayiny: faktory rozvytku ta pryorytety rostu [Fruit and Vegetable Sector of Ukraine: Development Factors and Growth Priorities]. Economy of Ukraine, 5(634), 52-68 [in Russian].
2. Zakon Ukraine Pro optovi rynky silskohospodarskoyi produktsiyi: prinyatyy 18 lyut. 2009 roku № 51 [Law of Ukraine On wholesale markets for agricultural products]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1561-17&p=1326213140112791>[in Ukrainian].

3. Tarasova, N. Optovyye rynki sel'khozproduksii: trgovlya ubytkami [Wholesale markets for agricultural products: trade in losses]. Retrieved from <http://www.domik.ua/novosti/optovye-rynki-torg-ubytkami-n171162.html> [in Russian].
4. Lysyuk, V.M. (2011). Stratehiya rozvytku optovykh rynkiv v Ukrayini [Strategy of development of wholesale markets in Ukraine]. Odessa, Economic innovations, 43, 150 – 159 [in Ukrainian].
5. Hretska, N.A. (2013). Rozbudova ta funktsionuvannya optovykh rynkiv silskohospodarskoyi produktsiyi v Ukrayini [The development and functioning of wholesale markets for agricultural products in Ukraine]. Economy of agroindustrial complex, 11, 50-56 [in Ukrainian].
6. Korinets, R.YA. (2011). Pro diyalnist asotsiatsiyi optovykh rynkiv silskohospodarskoyi produktsiyi [On the activity of association of wholesale markets of agricultural products]. Economy of agroindustrial complex, 9, 75-81 [in Ukrainian].
7. Kashuba, YU.P. & Yanishin, YA.S. (2012). Rehionalni optovi rynky silskohospodarskoyi produktsiy [Regional wholesale markets for agricultural products]. Economy of agroindustrial complex, 2, 57-61[in Ukrainian].
8. Horbonos, F.V., Pavlenchyk, N.F., Pavlenchyk, A.O. & Korchynskyy I.O. (2009). Orhanizatsiyno-funktsionalna model optovoho rynku silskohospodarskoyi produktsiyi na lokalnomu rivni [Organizational-functional model of the wholesale market of agricultural products at the local level]. Economy of agroindustrial complex, 7, 108-120 [in Ukrainian].
9. Statystychnyy shchorichnyk Odeskoyi oblasti za 2015 rik. (2016). [Statistical Yearbook of Odessa Oblast for 2015]. Odessa: Main Department of Statistics in Odessa Oblast, 551 [in Ukrainian].
10. Kontseptsiya rozvytku fermerskykh hospodarstv ta silskohospodarskoyi kooperatsiyi na 2018-2020 roky. [The concept of development of farms and agricultural cooperatives for 2018-2020 years]. Retrieved from: <http://www.minagro.gov.ua/node/24600>.
11. Malinovskiy, B. (2013). Ot stroitel'stva – k intensivnomu razvitiyu [From construction - to intensive development]. Vegetable growing, 2(98), 20-21[in Russian].
12. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 29 veresnya 2010 r. № 693 «Pro zatverdzhennya Poryadku vykorystannya koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu byudzheti dlya nadannya finansovoyi pidtrymky dlya stvorennya optovykh rynkiv silskohospodars'koyi produktsiyi» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 29, 2010 No. 693 "On Approval of the Procedure for Using the Funds Envisaged in the State Budget for Granting Financial Support for the Establishment of Wholesale Markets of Agricultural Products"]. [Electronic resource]. Access mode: <https://www.microsoft.com/genuine/downloads/validate.aspx?PartnerID=108> [in Ukrainian].
13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 9 chervnya 1999 r. № 997 «Pro optovi prodovol'chi rynky» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of June 9, 1999 № 997 "On wholesale food markets"]. [Electronic resource]. - Access mode: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=997-99-%EF> [in Ukrainian].
14. Hretska, N.A. (2017). Rehulyuvannya rozvytku optovykh rynkiv silskohospodarskoyi produktsiyi [Regulation of the development of wholesale markets for agricultural products]. Extended abstract of candidates thesis. K .: State institution "Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine" [in Ukrainian].
15. Gural', L. (2006). Chto nam stoit sklad postroit': gruppа kompanii FIM Group – pervoprophodtsy ukrainskogo skladskogo developmenta [What we need to build a warehouse: a group of companies FIM Group - pioneers of Ukrainian warehouse development]. Transport and logistics, 9-10, 42-45 [in Russian].
16. Tarakanov, M.L. & Makoveyev, A.P. (2015). Lohistychnyy faktor formuvannya dodanoyi vartosti v systemi tovarnykh rynkiv [Logistic factor of formation of value added in the system of commodity markets]. Economics: realities of time, 2, 28-33[in Ukrainian].